

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

CELESTE NG

TOT CE

NU ȚI-AM SPUS

Traducere din limba engleză și note

ADRIANA BĂDESCU

1

Lydia e moartă. Dar ei încă nu știu asta. Ora șase și jumătate dimineța, 3 mai 1977. Nimeni nu știe nimic altceva decât acest lucru banal: Lydia a întârziat la micul dejun. La fel ca de fiecare dată, lângă bolul cu cereale mama ei a așezat un creion ascuțit și tema la fizică, șase probleme cu mici bife în dreptul lor. În drum spre serviciu, tatăl Lydiei rotește butonul radioului pe frecvența WXKP, Cel Mai Bun Post de Știri din Northwest Ohio, enervat de pârâiturile paraziților. Pe scări, fratele Lydiei cască, încă învăluit într-o urmă de vis. Iar pe scaunul ei din colțul bucătăriei, cu ochii pe jumătate închiși, sora Lydiei se apleacă asupra fulgilor ei de porumb, sorbindu-i unul câte unul și așteptând să coboare Lydia. Ea e cea care remarcă, într-un târziu:

- Lydia e cam înceată azi.

La etaj, Marilyn deschide ușa de la camera fiicei ei și vede patul neatins: colțurile perfecte ale cearșafului încă îndoite sub marginea cuverturii matlasate, perna încă umflată și convexă. Nimic nu pare nelalocul lui. Pantalonii în nuanța muștarului aruncați grămadă pe podea și o singură șosetă în dungi multicolore. Un șir de panglici de la concursurile de știință pe perete, un afiș cu Einstein. Sacul de pânză al Lydiei îngrămădit pe raftul de jos al dulapului. Geanta verzuie de școală rezemată de birou. Flaconul de colonie Baby Soft pe comodă și mirosul dulce, de copil drag plutind încă în aer. Dar Lydia nu e.

Marilyn închide ochii. Poate când îi va deschide Lydia va fi acolo, cu pilota trasă până peste cap ca de obicei, doar suvițe de păr ieșind de dedesubt. *O umflătură îmbufnată sub*

Res
pilotă, pe care, cine știe cum, n-a observat-o înainte. „Eram în baie, mamă. Am coborât să-mi iau niște apă. Am fost aici, în pat, tot timpul.“ Dar sigur, când se uită din nou, nimic nu s-a schimbat. Sub perdelele trase, fereastra licăre ca ecranul gol al unui televizor.

Jos, se oprește în pragul bucătăriei, sprijinindu-se cu mâinile de toc, de o parte și de alta a ușii. Tăcerea ei spune totul.

– Mă duc să mă uit afară, rostește ea în cele din urmă. Poate, din cine știe ce motiv...

Rămâne cu privirea ațintită în podea în vreme ce pășește spre ușa din față, de parcă urmele Lydiei ar putea fi imprimate în preșul de pe hol.

Nath spune uitându-se la Hannah:

– Aseară era în camera ei. Am auzit radioul. La unsprezece și jumătate.

Și apoi tace, amintindu-și că nu i-a spus „noapte bună“.

– Poți fi răpită dacă ai șaisprezece ani? întrebă Hannah.

Nath tot împunge cu lingura prin bol. Fulgii de porumb s-au înmuiat și se scufundă în laptele turbure.

Mama lor se întoarce în bucătărie și, pentru o magnifică frântură de clipă, Nath răsuflă ușurat: uite-o pe Lydia, și e bine mersi. I se întâmplă uneori – chipurile lor seamănă atât de bine, încât o vezi pe una cu coada ochiului și crezi că-i cealaltă: aceeași bărbie ascuțită, aceiași pomeți cu gropița din obrazul stâng, aceeași siluetă cu umerii înguști. Numai culoarea părului e alta – al Lydiei e negru-smoală, în vreme ce al mamei e blond ca mierea. El și Hannah seamănă cu tatăl lor; odată, o femeie s-a oprit lângă ei la băcănie și i-a întrebat: „Chinezi?“, iar când ei au răspuns că da, fără să mai intre în detalii, ea a încuviințat dând din cap cu un aer înțelept. „Știam eu! După ochi.“ Și se trăsese de colțul ochilor spre tâmple, cu degetele. Dar sfidând genetica, Lydia are ochii albaștri ai lui Marilyn, iar ei știu că asta este încă unul dintre motivele pentru care ea e preferata mamei. Și a tatălui.

Apoi Lydia ridică o mână la frunte și devine iar mama.

– Mașina e încă aici, spune ea.

Nath știuse asta. Lydia nu poate șofa, încă nu și-a luat permisul. Săptămâna trecută îi surprinsese pe toți picând la

examenul de conducere, iar tata n-o lăsa nici măcar să se așeze la volan fără permis. Nath amestecă în cereale, care s-au transformat într-un soi de terci pe fundul bolului. Ceasul din hol ticăie, după care bate ora șapte treizeci. Nimeni nu se clintește.

- Azi mai mergem la școală? întrebă Hannah.

Marilyn ezită. Apoi se duce și scoate cheile din geantă cu o eficiență mimată.

- Ați pierdut autobuzul amândoi. Nath, ia mașina mea și las-o pe Hannah la școală în drum. Apoi, după o pauză, adaugă: Nu vă faceți griji! Aflăm noi ce s-a întâmplat.

Dar nu se uită la ei. Și nici ei n-o privesc.

După ce copiii au plecat, mama ia o cană din dulap, străduindu-se să-și împiedice tremurul mâinii. Cu mult timp în urmă, când Lydia era mică, Marilyn o lăsase la un moment dat singură în camera de zi, jucându-se pe un pled, și se dusesse în bucătărie să-și facă o ceașcă de ceai. Pe atunci Lydia avea doar unsprezece luni. Marilyn luase ceainicul de pe foc și, când se întorsese, o văzuse pe Lydia stând în pragul ușii. Tresărise și se sprijinise punând mâna pe arzătorul fierbinte. O pată roșie, spiralată, îi apăruse în palmă și își dusesse mâna la gură, privindu-și fetița cu ochii înrouați. Stând în picioare, Lydia avea o vioiciune stranie, de parcă atunci ar fi văzut bucătăria pentru prima dată. Marilyn nu se gândise că îi ratase primii pași sau că fetița ei se făcuse mare. Gândul care-i trecuse prin minte nu fusese „Cum am ratat asta? Ce altceva ai mai ascuns tu de mine?” Nath se ridicase, se împleticise, se împiedicase și schițase primii pași sub privirile ei, însă nu-și amintea s-o fi văzut pe Lydia încercând măcar să stea în picioare. Și totuși, părea atât de sigură pe tălpile ei goale, degețelele minuscule abia zărindu-se de sub manșeta boțită a pijamalei. Marilyn stătuse deseori cu spatele la ea, deschizând frigiderul sau punând rufele în mașina de spălat; era posibil ca Lydia să fi început să meargă cu săptămâni în urmă, în vreme ce ea amesteca în vreo oală, fără să aibă măcar habar.

O ridicase atunci în brațe și-i mângâiasse părul și-i spusese ce isteată e și ce mândru va fi tata când va ajunge acasă. Dar se simțise ca și când ar fi dat peste o ușă încuiată într-o

Respect pentru mamă și căști

încăpere familiară: deși doar un boț de om, Lydia avea deja secrete. Marilyn îi dădea să mănânce, îi făcea baie și-i punea pijamaua, dar deja fragmente din viața fetei îi erau necunoscute. Îi sărutase obrazii și o strânsese la piept, încercând să se încălzească de la trupul ei mic.

Acum Marilyn bea din ceai și își amintește de surprinde-rea aceea.

Numărul de telefon al liceului e prins cu un bold pe pânoul din plută de lângă frigider, iar Marilyn ia hârtiuța și formează seria de cifre, răsucindu-și pe deget firul telefonului în timp ce așteaptă să sune.

- Liceul Middlewood, răspunde secretara după al patrulea apel. Dottie sunt.

Și-o amintește pe Dottie: o femeie cu trupul ca o pernă de canapea, care își poartă părul roșcat-pal într-un coc ca un cuib de albine.

- Bună dimineața, începe ea, și glasul i se frânge. Fiica mea este la cursuri în această dimineață?

Dottie scoate un cloncănit politicos de nerăbdare.

- Cu cine vorbesc, vă rog?

Are nevoie de câteva clipe ca să-și amintească propriul nume.

- Marilyn. Marilyn Lee. Fiica mea e Lydia Lee. Clasa a zecea.

- Dați-mi voie să mă uit la orarul ei. Prima oră... Fizica de clasa a unsprezecea?

- Da, așa e. Cu domnul Kelly.

- Trimit pe cineva la clasă ca să verifice.

Se aude un bufnet, când secretara așază receptorul pe birou.

Marilyn studiază cana și bălțica pe care a lăsat-o sub ea, pe masă. Cu câțiva ani în urmă, o fetiță intrase de-a bușilea într-un șopron de depozitare și se sufocase. După aceea, departamentul de poliție trimisese către fiecare locuință un fluturaș cu textul: „Dacă v-a dispărut copilul, căutați-l imediat! Verificați în mașina de spălat și în uscătorul de rufe, în portbagajul mașinii, în magaziile de unelte și în orice loc în care s-ar fi putut ascunde. Chemați fără întârziere poliția dacă nu-l găsiți“.

- Doamnă Lee? spune secretara. Fiica dumneavoastră nu a fost la prima oră. Sunați pentru a-i motiva absența?

Re Marilyn închide fără să mai răspundă. Pune la loc pe panou hârtiuța cu numărul, iar degetele ei umede întind cerneala, astfel că cifrele par că tremură în vânt sau că sunt acoperite de apă.

Caută în fiecare cameră, deschide fiecare dulap. Deschide și ușa garajului gol: nimic, doar o pată de ulei pe beton și mirosul slab de benzină. Nici nu e sigură după ce se uită. Urme de pași acuzatoare? O dâră de firimituri? Când avea ea doisprezece ani, o fată ceva mai mare de la școala ei dispăruse și fusese găsită în cele din urmă moartă. Ginny Barron. Încălțată cu pantofii Oxford la care jinduia și ea cu disperare. Se dusese până la magazin să cumpere țigări pentru tatăl ei și două zile mai târziu îi găsiseră trupul pe marginea șoselei, la jumătatea drumului spre Charlottesville; era dezbrăcată și fusese sugrumată.

Mintea lui Marilyn începe să se frământa. Vara Fiului lui Sam¹ începuse – deși ziarele foloseau de puțin timp acest nume când se refereau la el; chiar și în Ohio titluri cu litere de-o șchioapă îi anunțau ultimele crime. Peste câteva luni poliția avea să-l prindă pe David Berkowitz, iar țara întregă urma să-și îndrepte din nou atenția asupra altor subiecte: moartea lui Elvis, noile jocuri video Atari, săritura lui Fonzie peste rechini²... În acest moment însă, când newyorkezii bruneți își cumpără peruci blonde, lumea îi pare lui Marilyn un loc terifiant și incert. Asemenea lucruri nu se întâmplă aici, își spune ea. Nu în Middlewood, pe care ea îl numește oraș, dar care e în realitate un târgușor cu un colegiu și trei mii de locuitori, de unde un drum de o oră cu mașina nu te duce mai departe de Toledo, în care o seară de sâmbătă în oraș înseamnă doar câteva ore petrecute la patinoarul pentru

---

¹ Supranume sub care a devenit cunoscut David Berkowitz, un ucigaș în serie american, care și-a început lista de asasinate în vara anului 1976, în New York, și a ucis șase persoane, rănind alte șapte, până când a fost prins, în august 1977. Criminalul a pretins că a ucis la îndemnul unui „demon” care luase forma câinelui unui vecin al său pe nume Sam.

² Arthur Herbert Fonzarelli, sau Fonzie, este un personaj din sitcomul american *Happy Days* (1974–1984), care într-unul dintre episoade, în timp ce face schi nautic, sare peste o zonă cu rechini.

role, la sala de popice sau la cinematograful în aer liber, și în care lacul Middlewood, din centru, e de fapt un mic iaz înnobilit. (În această din urmă privință greșește: lacul are trei sute de metri dintr-un mal în celălalt și e adânc.) Și totuși, simte furnicături pe spate, ca o armată de gâze mărșăluindu-i pe șira spinării.

În casă, Marilyn trage într-o parte perdeaua de la duș, ale cărei inele scârțâie pe bară, și se uită fix la curbele albe ale căzii. Caută în toate dulăpioarele din bucătărie. Se uită în cămară, în șifonier, în cuptor. Pe urmă deschide frigiderul și îi cercează conținutul. Măslina. Lapte. Un pui în ambalaj de spumă roz, o salată iceberg, un ciorchine de strugure verde jad. Atinge borcanul rece cu unt de arahide și închide ușa, clătinând din cap. De parcă Lydia ar fi putut fi cumva înăuntru.

Soarele dimineții scaldă casa, păstos ca tarta cu lămâie, iluminând adâncurile bufetelor, dulapurile goale și podelele curate, neacoperite. Marilyn se uită la mâinile ei, goale și ele și aproape strălucind în razele soarelui. Ridică receptorul și formează numărul soțului ei.

Pentru James, aflat la birou, este doar o altă zi de marți, în care își ciocănește ușor dinții cu pixul. Un șir de cuvinte dactilografiate, cu tușul întins, urcă abia sesizabil spre marginea hârtiei: „Serbia a fost una dintre cele mai puternice țări baltice“. Taie „baltice“, scrie „balcanice“ și dă pagina. „Arhiducele France Ferdinand a fost asasinat de membrii organizației Mina Neagră.“ *Franz*, corectează el în gând. Și *Mâna Neagră*. Oare studenții ăștia chiar nu deschid cărțile? Se vede pe sine însuși în fața clasei, cu indicatorul în mână și harta Europei întinsă pe perete, în spatele lui. Este una dintre lecțiile introductive, „America și războaiele mondiale“; nu se aștepta la cunoștințe aprofundate sau la idei critice – doar la o înțelegere elementară a evenimentelor și la un elev care să știe să scrie corect „Cehoslovacia“.

Închide lucrarea și scrie punctajul pe prima pagină – șaizeci și cinci din o sută – după care îl încercuiește. În fiecare an la apropierea verii, studenții încep să se agite și să fremăte; resentimentele mocnesc și se încing, apoi răbufnesc între

peretii lipsiți de ferestre ai sălii de clasă. Lucrările sunt scrise într-o doară, cu paragrafe lăsate în coadă de pește, uneori întrerupte în mijlocul vreunei fraze, de parcă studenții n-ar mai putea duce până la capăt un gând atât de lung. Oare totul a fost în van? se întreabă el. Toată documentația lui pentru curs, toate acele diapozitive color cu MacArthur și Truman și cu hărțile bătăliei de la Guadalcanal! Nimic altceva decât niște nume care stârnesc chicote, întregul lui curs, doar încă o cerință bifată în drum spre absolvire. La ce altceva s-ar fi putut aștepta într-un loc ca ăsta? Așază lucrarea peste celelalte și pune pixul deasupra. Prin fereastră se vede micul careu acoperit cu iarbă și trei tineri în blugi aruncând discul de la unul la altul.

Când era mai tânăr, asistent la scurt timp după absolvire, James era luat deseori drept student. Dar nu i s-a mai întâmplat de ani buni. Va împlini patruzeci și șase de ani în primăvara viitoare; acum e profesor plin, cu câteva fire argintii în părul negru. Uneori însă, e confundat cu altceva. Într-o zi, secretara de la biroul rectorului a crezut că e un diplomat japonez în vizită și l-a întrebat cum a fost zborul de la Tokyo. Îi place să vadă surprinderea pe chipurile oamenilor când le spune că e profesor de istorie americană. „Ei bine, eu *sunt* american“, explică el când ceilalți fac ochii mari, cu o undă defensivă în glas.

Cineva bate la ușă. E asistenta lui, Louisa, cu un teanc de lucrări.

- Domnule profesor Lee, n-am vrut să vă deranjez, dar ușa era deschisă, spune ea și așază lucrările pe birou, adăugând: Acestea sunt destul de slabe.

- Da. Și cele de la mine sunt la fel. Speram ca toate notele bune să fie în teancul tău.

Louisa râde. Când a văzut-o prima dată, trimestrul trecut la seminarul din ultimul an, a fost surprins. Văzută din spate, ar fi putut să fie fiica lui: aveau părul aproape la fel, negru și lucios, lung până la omoplați, același mod de a sta, cu coatele strânse lângă corp. Când se întorsese însă, văzuse că fața îi era numai și numai a ei, îngustă comparativ cu cea lată a Lydiei, cu ochii căprui și liniștiți.

„Domnule profesor Lee?” începuse ea, întinzând mâna.
„Eu sunt Louisa Chen.”

Era de optsprezece ani profesor la Middlewood College, își spusese el, și acum apăruse prima lui studentă din Orient. Fără să-și dea seama, zâmbise.

Apoi, o săptămână mai târziu, venise la el în birou.

- Familia dumneavoastră? întrebuse ea înclinând fotografia de pe masa lui de lucru, ca s-o vadă mai bine.

Urmase o pauză, în care ea studiasse poza. Toată lumea proceda la fel, și de asta ținea el fotografia la vedere. Îi urmărise privirea trecând de la chipul lui fotografiat la cel al soției, apoi la cele ale copiilor și înapoi.

„Oh“, bâiguise ea după o clipă, și era limpede că încerca să-și disimuleze confuzia. „Soția dumneavoastră... nu e chinezoaică?”

Asta spuneau toți. Dar de la ea așteptase altceva.

„Nu“, răspunsese apoi, îndreptând fotografia mai bine spre ea, într-un unghi perfect de patruzeci și cinci de grade cu partea din față a biroului. „Nu e.”

Dar la încheierea primului semestru o rugase să-l ajute la notarea lucrărilor din anii mici. Iar în aprilie îi ceruse să-i fie asistentă pentru cursul de vară.

- Sper ca studenții din vară să fie mai buni, spune Louisa acum. Câțiva au insistat că linia de cale ferată dintre Cape Town și Cairo se află în Europa. Pentru niște studenți de colegiu, au surprinzător de mari probleme cu geografia.

- Ei bine, nu suntem la Harvard, fără îndoială, replică el, după care pune cele două teancuri de lucrări unul peste altul și le nivelează ca pe un pachet de cărți de joc. Uneori mă întreb dacă nu cumva totul e o pierdere de vreme.

- Nu vă puteți învinovați dumneavoastră dacă studenții nu învață. Și nu sunt toți chiar atât de slabi. Câțiva au luat notă maximă, precizează Louisa și se uită la el, cu privirea dintr-odată serioasă. Viața dumneavoastră nu este o pierdere de vreme.

James se referise doar la cursul introductiv, cel pe care îl preda unor studenți care, an după an, nu se sinchiseau să învețe nici măcar chestiunile elementare. Ea are douăzeci

și trei de ani, își spune în sinea lui; nu știe nimic despre viață, irosită sau nu. Dar remarcă ei a fost una drăguță.

- Nu te mișca, spune el. Ai ceva în păr.

Îi simte părul răcoros și puțin umed, incomplet uscat după dușul de dimineață. Louisa stă neclintită, cu ochii deschiși, ațintiți asupra feței lui. Nu e o petală de floare, așa cum a crezut el inițial. E o buburuză, iar când o culege, gâza fuge ușor, pe piciorușele-i galbene ca niște ațe, și atârână cu capul în jos de unghia lui.

- Afurisite insecte, zboară peste tot la vremea asta, răsună un glas dinspre ușă, iar când ridică privirea, James îl vede pe Stanley Hewitt stând în prag.

Nu-i place deloc de Stan, un tip șuncos și roșcovan la față, care îi vorbește tare și rar, de parcă el ar fi tare de urechi, și care face glume nesărate de genul „George Washington, Buffalo Bill și Spiro Agnew intră într-un bar...”

- Voiai ceva, Stan? întreabă James.

Acut conștient de mâna lui, cu degetul mare și arătătorul întinse ca o armă spre umărul Louisei, o trage înapoi.

- Doar o întrebare despre ultima informare din partea decanului, răspunde Stanley fluturând o foaie de hârtie șapirografiată. N-am vrut să întrerup nimic.

- Oricum, eu trebuie să plec, spune Louisa. O dimineață plăcută, domnule profesor Lee! Ne vedem mâine. Și dumneavoastră la fel, domnule profesor Hewitt.

Și când ea trece pe lângă Stanley și iese pe coridor, James vede că a roșit, iar fața lui capătă la rândul ei tonuri aprinse. După plecarea ei, Stanley se așază pe colțul biroului.

- Frumoasă fată, remarcă el. Va fi asistenta ta în vara asta, nu?

- Da.

James întinde palma și buburuza i se mută pe vârful degetului, urmându-i arabescurile pielii, dus-întors, în bucle și spirale. Ar vrea să-și înfigă pumnul în rânjetul lui Stanley, să-i simtă sub încheieturile degetelor dinții din față ușor strâmbi. Dar nu face decât să-i dea buburuzei un bobârnac cu degetul mare. Carapacea crapă ca o boabă de porumb prăjită și gâza se

preface în praf și pulbere gălbuie. Stanley își plimbă un deget pe cotoarele cărților lui. Mai târziu, James va jindui la calmul neștiutor al acestei clipe, la acel ultim moment în care rânjetul lui Stan e cea mai gravă problemă care-l preocupă. Dar acum, când sună telefonul, se simte atât de ușurat de această diversiune, încât la început nici nu sesizează îngrijorarea din glasul lui Marilyn.

– James, rostește ea, poți să vii acasă?

Polițiștii le spun că mulți adolescenți pleacă de acasă fără nici un motiv. De multe ori, explică ei, fetele sunt furioase pe părinți, iar aceștia habar nu au. Nath îi privește umblând prin camera surorii lui. Se aștepta la pudră de talc și desprăfuitoare pentru amprente, la câini de urmărire și lupe. Dar polițiștii nu fac decât să se uite: la posterele prinse în piuneze deasupra biroului, la pantofii de pe podea, la rucsacul de școală pe jumătate deschis. Apoi cel mai tânăr dintre ei își așază palma pe capacul rotunjit și roz al sticlutei de parfum a Lydiei, de parcă ar fi cuprins capul unui copil.

Majoritatea cazurilor de dispariție de fete, adaugă polițistul mai în vârstă, se rezolvă de la sine în răstimp de douăzeci și patru de ore. Fetele se întorc acasă singure.

– Ce înseamnă asta? întrebă Nath. *Majoritatea?* Ce înseamnă asta?

Polițistul se uită la el pe deasupra ochelarilor cu lentile bifocale.

– În marea majoritate a cazurilor, răspunde apoi.

– Optzeci la sută? insistă Nath. Nouăzeci? Nouăzeci și cinci?

– Nathan, intervine James. Destul! Lasă-l pe ofițerul Fiske să-și facă treaba.

Polițistul cel tânăr notează detaliile cazului într-un carnetel: Lydia Elizabeth Lee, șaisprezece ani, văzută ultima dată luni, 2 mai, rochie înflorată cu spatele decoltat, părinții James și Marilyn Lee. Brusc, ofițerul Fiske îl privește pe James în-deaproape; și-a amintit ceva.

– Parcă și soția dumneavoastră a dispărut la un moment dat. Îmi aduc aminte de caz. În șaiszeci și șase, nu-i așa?